

Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskava 2016 - 2025
Külade kultuuripärandi ja ehitustingimuste koosolekud
Palmse, 04. detsember 2014

Koosoleku juhataja: Ave Paulus

Protokollija: Mareile Michelson

Osalejad: vastavalt lisatud nimekirjale

Koosoleku algus: 16.07

Koosoleku lõpp: 17.48

Ave Paulus juhatab koosoleku sisse, tutvustades kaitsekorralduskava (edaspidi kkk) eesmärki ja senist seisut.

AVE PAULUS Praegu on koostamise faas – kõik on oodatud sellesse panustama. Ehitamine on lubatud kohtadesse, mis järgib traditsioonilist asustumustrit antud külas. Piirkonna traditsiooniline asustusstruktuuri kirjeldus on toodud ka peatükkides, mis esindavad viivad igasse külasse paberikandjal. Kui küla paberikandjal veel pole, küsida mina käest, on kas Palmes või Võsu raamatukogus. Ehituse osas - määravaks on küla tüüp – kui tihedaks võib küla minna ja krundi suurus. Tammistust tuli ettepanek – kuigi küla analüüs ütles 1 ha – soovis küla vähem, tuleb eraldi kaaluda.

AVE PAULUS Taustaks – kkk annab Keskkonnaametile juhised, täpsustab väärtusi, kaitsereežiimi, väärtuste säilitamiseks vajalikke tegevusi koos eelarvega – mitte, mida Keskkonnaamet teeb vaid mis on vaja teha väärtuste kaitseks. Nt põlistõug on väärtus ja selleks on vaja mida teha. Tegija võib olla ükskõik kes. Käsitlemine kkk annab kindlama võimaluse rahastuseks KIK'ist vms.

AVE PAULUS Vaadake kriitilise pilguga üle Lahemaa rahvusparki kkk kultuuripärandi peatükk (ptk 2.4) ajaloolise maakasutuse tsoneering, et mida ise küla tahaks teha – tahe peab tulema küla poolt.

AVE PAULUS Asustumuster ja taluarhitektuur – kaitsetingimused, väärtuslikud meetmed – läbi on viidud 2 uuringut. Inventuuri üldistusaste ei ole nii detailne, maht Lahemaa rahvusparki territooriumil on suur – vaadake seetõttu kriitilise pilguga üle – sh tsoneeringu (kaitstav, laiendatav külaosa) piirid, et kui näete võimalust, et küla võiks minna nendest väljapoole tuleb need ära tuua koos põhjendusega. Oodatud on parandused ehitustingimuste tabelitesse. Väärtusliku hoonestuse nimekiri hoonete kaupa – vaadata üle kas on kõik väärtuslikud on sees, või on mõni jäänud märkimata – ka nende tingimused üle vaadata - ettepanekuid ootame jaanuari lõpuni. Veebruaris toimub arhitektuurialane nõupidamine, kus lõplikud tingimused töötatakse läbi.

KAIDO KIVIORG Tähtaeg antud lühike, kas see on realistlik?

AVE PAULUS Aprilli lõpus-mais peab olema valmis. Avalikustamise raames saab veel teha ettepanekuid. 6 kuud koostame kkk ja siis läheb avalikustamisele ja siis jõuab ka veel ettepanekuid teha. Mõistlik on teemad juba koostamise raames läbi arutada. Oluline arvestada küla vajadustega ja need arhitektuurinõukogus läbi arutada. Protsessi sees peaks arutelu toimuma. Oluline on, et ka koostamise faasis oleks kultuuripärandi väärtuste määratlemisel külad esindatud.

SIGNE KIVI Kaitseme ja peamegi kaitsma, kuid kas on läinud läbi mõte, et noored tuleks või elaks maal? Vastumeelsus, kui vanavanemate maale peab ehitama täpselt samasuguse maja, mis 100 a tagasi.

AVE PAULUS See ei ole nii.

SIGNE KIVI Täna Lahemaa inimestele tundub, et see on nii.

AVE PAULUS Uut hoonestust tekib ka praegu.

SIGNE KIVI Nõukogude perioodi lõpus ehitati nii nagu igaüks soovis. Praegu keeruline. Sõnastusse sisse viia, et see pole nii. Praegusest dokumendist saan ka nii aru.

AVE PAULUS Valdavalt mujal Euroopas ja Eesti teistes rahvusparkides saab ehitada vaid vanasse talukohta, Lahemaal ei ole seda printsiipi kunagi olnud. Ei ole ka seda maatriksit, et uus hoone on vana koopia, nagu nt Leedu rahvusparkides eeskujuks.

SIGNE KIVI „Peab järgima“ – mis see siis on? Vale põhimõte – ei ole vabaõhumuuseum.

AVE PAULUS Tingimuste koostamisel arhitektuurikonkursile oli Keskkonnaamet see, kes ütles, et ühe kategooria peaks panema ka vaba – aga Eesti Arhitektide Liit leidis, et mis mõtet siis ongi kaitsta. Samas on ka Lahemaal lamekatusega piirkondi. Ja ka endised sõjaväelinnaku alad. Katusekalde piirnagu puhul ei räägi me kogu harja ulatuses. Lisaks – kaitsekorralduskava annab üldised põhimõtted.

ARVO JÄRVET (Muike küla) Olen 10–15 a seotud ka teiste rahvusparkide kkk, küll veekogude poolepealt. Lahemaal on ehitamise võimalus kõige liberaalsem. Kkk võiks rõhuasetus olla suunatud mitte et rangelt kaitseme vaid tahame, et asustus areneks, aga selliseid põhimõtteid järgides. Kohalikel elanikel jt seotutel võib jääda mulje et rakse ehitada – üleüldine bürokratia raske. Uue ehitamine või vana maja korda tegemine käiks lihtsamat teed.

AVE PAULUS Nõus. Vaadake palun kultuuripärandi peatüki kirjeldused ja väärtused üle ja tehke palun sinna täiendusi. Ehitustingimustest - miks ütleme „ei“ mitte „ja“? Kõik, millele „ja“ öelda, on loovuse ja kujutlusvõime küsimus, kogu tulevikku me põhimõtteliselt pole suutelised kirjeldama, seega sellise nimekirja tegemine pole võimalik.

ARVO JÄRVET Tavainimene ei saa aru, et kõik muu on „ja“ – kui kirjas on rohkem keelde, siis ta ei tule selle peale, et kõik muu on lubatud.

AVE PAULUS Ehitsutingimustes keeruline seda ja nimekirja koostada. Aga vaadake ja tehke ettepanekuid, ehk saab.

MATI PIIRSAHU Kas arhitektuurikonkursi asju on ka realiseerunud?

AVE PAULUS Jah – võidutöö „Adaptatsiooni“ variant läheb Vanakülla, võidutöö „Sirmiku“ autorid said nüüd puitarhitektuuri aastapreemia. Arhitektuurikonkursi kataloog kodulehel <http://www.keskkonnaamet.ee/lahe/loodus/arhitektuurivoistlus/kataloog-2/> on inspiratsiooni allikaks. Nt Leedu kataloogides on rekonstruktsiooni põhimõte. Meil printsiip, et hooned peavad sobituma külamaastikku, mida kaitseme, pigem harmoonia kui kontrast (erinevalt Muinsuskaitseameti tavast).

ARNO PÄRNA (Võhma) Vald väljastab otse projekteerimistingimused kooskõlastamiseks Keskkonnaametile.

AVE PAULUS Kuusalu vald esitab ka oma seisukoha.

ARNO PÄRNA Toodud on elamute parameetrid ja abihooned 20-60 ruutu, aga tootmishooned – neid ei leidnud? Internetis küll oli, et Võhma olemasolevat karjalauta võimalik laiendada 10% ulatuses.

AVE PAULUS Võhmas on suured abihooned. Erisuste nimekiri on kkk juues – ühiskondlikud hooned seltsimajad jms.

ARNO PÄRNA Loomad peavad kuhugi ära mahtuma. Krunt ei mahu ära, on I väärtusklassi tsoneeringus, mida see tähendab? (AVE PAULUS Tuleb avatuna hoida) 10% investeering ei tasu ära.

SIGNE KIVI Tahame siin elada, areneda, toota.

AVE PAULUS Erisuste puhul ei saagi parameetreid anda – need on igakordselt vaja eraldi vaadata.

ARNO PÄRNA Kelle meelevalda see siis jääb?

AVE PAULUS Tingimused on abihoonetele ja elamutele. Muudele hoonetele need tingimused ei kohaldu.

SIGNE KIVI Avatud maastikud kasvavad võssa. Inimesed annavad töökohti. Läheneda kkk kaasaegselt.

AVE PAULUS Kui on külal tahe, tegevusteks, siis saab taotleda ka toetust.

SIGNE KIVI Raha võib ju tulla aga ei ole inimesi, kes seda teeks.

AVE PAULUS Ei ütleks, et Lahemaal ei oleks inimesi. Rohkem kui 10000 katastriüksust eraomanikega. Maaüksused ise on suhtelised väikesed. Hooldada raske. Paljud omanikud ei ela siin.

ARVO JÄRVET Poollooduslike koosluste visuaalse väärtuste taastamiseks võsa raie vajalik. Kas kkk käsitletakse ka õhuliinide asendamist maakaablitega. Kas on mingi järjekord? Kas elektri meestel endil on teatud plaan rahvuspargiga? Uuskülas pandi kaabel maa sisse.

AVE PAULUS – tingimuste seadfmisel eelistame maakaablit. Kaistekorralduyskava osas – palun tehke ettepanek.

MATI PIIRSALU Näljakangrud, kivikangrud on võsastunud.

AVE PAULSU – said just korda

KAIDO KIVIORG Omanikel rahakotid ei kanna välja

AVE PAULUS Omanikelt ei saa nõuda, Eesti Energialt saame küll.

ARVO JÄRVET Keskkonnaametil saada Eesti Energiaga kokku et seda arutada. Et nad ise täiendavalt kavandaks maakaablisse – kkk võiks seda hõlmata – tegemist on ju ka ehitamisega.

SIGNE KIVI Kui on soovi teiste küladega tutvuda – kas on kodulehel üleval?

AVE PAULUS Jah (näitab kodulehel - kättesaadav Keskkonnaameti Lahemaa rahvuspargi kodulehelt www.keskkonnaamet.ee/lahe valikus *Rahvuspargist > Kaitsekorralduskava > Lahemaa RP kaitsekorralduskava 2016–2025*)

KALJU KIVI Vanad kraavid kinni kasvanud. 50 a puhastamata, suured puud kasvavad sees. Maaameti kaardil näha – omal ei ole jõudu, et neid puhastada – kas rahvuspark saaks raha hankida, et neid puhastada, aitaks kaasa hooldamisel?

ARVO JÄRVET ca poolteist aastat tagasi oli võimalik luua nt ühistu ja võeti kraavid arvele, siis sai PRIAst toetust.

KALJU KIVI Vajalik puhastamist teha.

ARVO JÄRVET 0,3 kanti ühe meetri kohta on puhastamine, rohkem on juba rekonstrueerimine (KALJU KIVI Suured puud juba sees) – aga peab olema süsteem.

AVE PAULUS On tehtud kaart ka ajaloolistest kraavidest. Nüüd Altjal Kõrve talu nt on metsa kasvanud ja metsas kaitse-eeskiri ütleb, et ei ole võimalik - kui on metsakõlvik, on piirangud peal.

KALJU KIVI Kaitstakse mingi aja hooletust ja lohakust.

AVE PAULUS Vaadake kaarte. Saame täpsustada kaitse-eeskirja asju. (Tutvustab küsimuse peale värvikasutust ajaloolise maakasutuse kaartidel) I väärtusklass (kollane) – traditsiooniline pärandmaastik, 30ndadeks välja kujunenud (KAIDO KIVIORG Mis on selle piirangud?)– tuleb jätkata põllumajanduslikku maakasutust. Kui on külal huvi, tuleb eelarvesse sisse panna. Kui jääb küla tsoneeringu sisse, on teatud tingimustel võimalik sinna ehitada. II väärtusklass (sinised alad) 60ndate lõpuks – seisund, mis võeti omal ajal kaitse alla. III kl kõrge taastamispotentsiaaliga – roheline – rannakülade puhul – nõukogude perioodil metsaks muutunud – läbi kõlviku muudatuse on võimalik uuesti avada – kui küla peab vajalikuks – Tammistu ja Virve külad teevad siia parandusi.

KALJU KIVI Kolmas klass, see on siis mis? Mis tähendab kõrge taastamispotentsiaal?

AVE PAULUS Noh, sisuliselt võsa

SIGNE KIVI Kas RMK matkarajad ja rahvuspargi huvid kusagil ühtivad? Kas RMK rahadega neid teid mis läbivad vanu talukohti, saab hooldada?

AVE PAULUS Külustuskorralduse teema, Maret Vildak tegeleb sellega. Kkk on. Külade enda huvid – tornid, infostendid vms. Kui on teistel küladel ka huvi saab ajalooliskultuurilis paiku sisse panna. Lautrikohad, paadikuurid – mida võiks, peaks taastama – küla olulised elemendid – paisjärv veepeegliga, mida ei taheta ära kaotada – kkk välja tuua, et on oluline. Juba nüüd kkk sisse panna, siis on rahastamine kindel. Külaplatsid. Vaimne pärand, kohapärimuste kogumised.

AVE PAULUS Kkk lisa ehitustingimuste üldised printsiibid. Lisaks ehtisutingimustele veel ettepanekuid juurde panna.

KAIDO KIVIORG Millal on ettepanekute esitamise tähtajad?

AVE PAULUS Jaanuari lõpuks. Kui on mõtteid, mida siin ei kajastu nt veskipärandi küsimused – siis neid saaks siia sisse panna. Kultuuriloo seisukohast oluline või muu traditsioon. Kultuuripärandi peatüki esimesel viiel punktil alusuuringud olemas. Kuues punkt – kui on permakultuurialaseid vm ettepanekuid siis palun esitage – säästlik keskkonnakasutus on ka kaitse eesmärgiks! Vaadake üle tsoneering. Kuusalule nt on see hea materjal hiljem üldplaneeringu koostamisel.

MATI PIIRSALE Kõikidel paisudel ei ole omanikke.

Paljud kalatammid riigi omad, riik tahab käest anda.

AVE PAULUS Kui toome välja, et see on vajalik tegevus

ARVO JÄRVET Suuremaid omaniketa paise likvideeritakse aga enamuse RMK maadel, kui on huvi, on võimalik neid endale saada – arutus koht – kas paisjärv on oluline.

Asjal peab siis ikkagi majanduslik mõte juures olema. Hooldus kallis.

ARVO JÄRVET Likvideerimiseks annab nõusoleku Keskkonnaamet. Veevaesel ajal tänu paisule säilib seal kalastik.

MARGE LEPIK Loomise ajal arutati – Rocca Al Marele on hooned kokku viidud – aga et siin loodus ja kultuur koos.

MATI PIITRSALU See on ka praegu nii.

AVE PAULUS Suur aitäh. Kui rohkem küsimusi ettepanekuid ei ole, kuulutan koosoleku lõppenuks.

LÕPP 17.48

Koosoleku juhataja

Ave Paulus

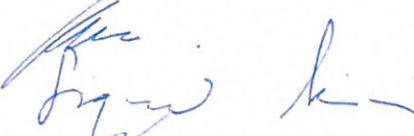
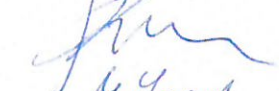
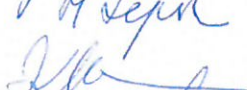
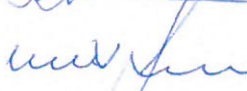
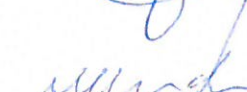
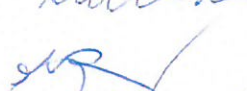
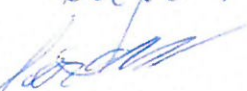
Koosoleku protokollija

Mareile Michelson

Lisa 1: Osalejate nimekiri

4.12 Osalejate nimekiri

NIMI	ASUTUS/LÜA	ALLKIRI
1. Ave Paalen	Kesklinnaamet	
2. KALJU KIVI	JOANDU	
3. SIGNE LINT	Grandes	
4. HALLAN KIN'SAAN	Murike	
5. MARGE LEPIK	Palmse	
6. KRISTEL KRAUTMAN	Joandu	
7. KAIKO KIRIOY	Konjuse	
8. ANN JÄRVE	Murike / Mõis Geot. Vennivarannu	
9. MARILE MICHELSON	Kesklinnaamet	
10. ARNO PÄRNE	Võhma	
11. MARI PÜRSALU	Palmse	
12. GURAM JOBASHVILI	Joandu	